

Sygn. akt I C 93/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Katarzyna Powalska

Protokolant: sekr. sąd. Iwona Bartel

po rozpoznaniu w dniu 13 grudnia 2016 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa **P. N.**

przeciwko **Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S.**

o zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. przyznaje Adwokat E. P. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w S. kwotę 295,20 (dwieście dziewięćdziesiąt pięć 20/100) złotych, w tym podatek VAT w stawce 23% tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej, udzielonej powodowi z urzędu, którą nakazuje wypłacić ze środków Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Sieradzu;
3. nie obciąża powoda kosztami sądowymi, które przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt I (...) 93/16

UZASADNIENIE

W dniu 22 lutego 2016 roku (data wpływu) powód P. N. wniósł pozew przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w S. o zapłatę kwoty 100.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia. W uzasadnieniu swojego żądania podał, że w czasie gdy odbywał karę pozbawienia wolności w pozwanym Zakładzie Karnym warunki panujące w celach mieszkalnych były nieodpowiednie, gdyż przebywał w celach przeludnionych, zagrzybionych, źle wentylowanych. Za podstawę roszczenia podał, również, że nie zapewniono mu należytej opieki medycznej, a w celach mieszkalnych było robactwo, (pozew k. 2).

Pełnomocnik pozwanego Skarbu Państwa-Zakładu Karnego w S. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda P. N. na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu swego pisma pełnomocnik pozwanego wskazał, że powód ma zapewnione w Zakładzie Karnym w S. ustawowe warunki odbywania kary pozbawienia wolności. Korzysta z przepisane standardu wyposażenia celi, zapewniającego mu osobne miejsce do spania i jedzenia oraz przechowywania żywności i rzeczy osobistych. Dotychczas był osadzany w wielu celach wieloosobowych, zgodnie z załączonym wykazem. Cella nr 22 w pawilonie (...) ma powierzchnię 13,40 m² i cztery miejsca zakwaterowania. Każda cela mieszkalna w Zakładzie Karnym w S. ma wygradzony węzeł sanitarny, zapewniający osadzonym warunki zachowania higieny osobistej oraz korzystanie z umywalki i sedesu poza obserwacją współosadzonych; każda cela jest wyposażona w podstawowe instalacje: wodociągowo-kanalizacyjną z zimną bieżącą i okresowo ciepłą wodą, oświetlenia elektrycznego z gniazdami dostępu

dla odbiorników energii elektrycznej, centralnego ogrzewania, wentylacji kanałowej grawitacyjnej i otwierane okna - według wymogów dla pomieszczeń mieszkalnych. Wentylacja cel jest regularnie sprawdzana. Cele dewastowane przez osadzonych, są sukcesywnie remontowane, braki lub usterki usuwane w miarę możliwości i potrzeb. Dla tych prac jest specjalnie zorganizowany zakładowy zespół naprawczy. W przypadku pojawienia się insektów w celi, osadzeni otrzymują doraźnie pułapki feromonowe, a w razie potrzeby jest prowadzona dezynsekcja przez firmę zewnętrzną. W zakresie warunków odbywania kary pozbawienia wolności Zakład Karny w S. podlega nadzorowi sędziego penitencjarnego, a warunków sanitarno-bytowych kontroli powiatowej inspekcji sanitarno-epidemiologicznej. Zakład Karny w S. dysponuje, dla potrzeb osadzonych, biblioteką, systemem bezpłatnej telewizji kablowej z wieloma popularnymi kanałami dostępu, radiowęzłem i placami sportowymi do gier zespołowych (w sezonie letnim) oraz budynkiem świetlicy centralnej z rozwiniętym systemem kół zainteresowań i programów szkoleniowych oraz turniejów i imprez rozrywkowych, współorganizowane przez fundacje oświatowe, instytucje kulturalne, firmy i osoby prywatne. Udział w zajęciach kulturalno-oświatowych jest dostępny dla wszystkich osadzonych, z ograniczeniem wyłącznie do ilości miejsc i zachowania bezpieczeństwa. Skazani, w tym i powód, mogą korzystać z zezwolenia używania własnej, prywatnej, odzieży i bielizny oraz obuwia, własnego sprzętu audio wideo, w tym z gier komputerowych oraz czajników i grzałek elektrycznych. Pozwany zaprzeczył, aby powód był kwaterowany w warunkach przeludnienia; powód nie miał wydanej żadnej decyzji o osadzeniu w warunkach poniżej ustawowej normy zakwaterowania, 3 m² na jednego osadzonego w celi. W dokumentacji Zakładu Karnego w S. nie odnotowano żadnego faktu naruszenia praw powoda, jako osadzonego, a sam powód nie składał zasadnych skarg na warunki osadzenia i zakwaterowania oraz traktowanie przez współosadzonych lub funkcjonariuszy. Dla potrzeb osadzonych jest zorganizowana izba chorych i ambulatorium, są zatrudnieni lekarze ogólni i specjaliści oraz podejmuje się działania profilaktyczne. W tym stanie rzeczy, w ocenie pełnomocnika pozwanego, brak ustawowych przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa- Zakładu Karnego w S., (odpowiedź na pozew k. 30-31).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Powód P. N. przebywa w Zakładzie Karnym w S. od 25 listopada 2014 roku, gdzie odbywa orzeczoną wobec niego karę pozbawienia wolności, (niesporne).

W tym czasie osadzony był kolejno w następujących celach:

- w okresie do 25 listopada 2014 r. do 03 grudnia 2014 roku w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 03 grudnia do 08 grudnia 2014 roku w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 08 grudnia do 09 grudnia 2014 roku, w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 09 grudnia 2014 roku do 12 grudnia 2014 roku, w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 12 grudnia 2014 roku do 22 grudnia 2014 roku w pawilonie (...) oddział II, cela nr (...),
- w okresie od 22 grudnia 2014 roku do 08 stycznia 2015 roku w pawilonie (...) oddział II, cela nr (...),
- w okresie od 08 stycznia 2015 roku do 10 marca 2015 roku ponownie w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 10 marca 2015 roku do 12 marca 2015 roku w pawilonie (...) oddział II, cela nr (...),
- w okresie od 12 marca 2015 roku do 17 marca 2015 roku w pawilonie (...) oddział II, cela nr (...),
- w okresie do 17 marca 2015 roku do 18 marca 2015 roku, w pawilonie (...) oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 18 marca 2015 roku do 24 marca 2015 roku, w pawilonie (...) oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 24 marca 2015 roku do 26 marca 2015 roku ponownie w pawilonie (...) oddział II, cela nr (...),

- w okresie od 26 marca 2015 roku do 11 kwietnia 2015 roku w pawilonie (...), oddział I, cela nr (...),
- w okresie od 11 kwietnia 2015 roku do 13 kwietnia 2015 roku w pawilonie (...), oddział II, cela nr (...),
- w okresie od 13 kwietnia 2015 roku do 30 kwietnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...),
- w okresie od 30 kwietnia 2015 roku do 19 maja 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...),
- w okresie od 19 maja 2015 roku do 19 maja 2015 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...)
- w okresie od 19 maja 2015 roku do 29 maja 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...)
- w okresie od 29 maja 2015 roku do 12 czerwca 2015 roku w pawilonie (...)oddział I cela nr (...),
- w okresie od 12 czerwca 2015 roku do 18 czerwca 2015 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...),
- w okresie od 18 czerwca 2015 roku do 06 lipca 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...),
- w okresie od 06 lipca 2015 roku do 07 lipca 2015 roku w pawilonie (...) oddział III cela nr (...),
- w okresie od 07 lipca 2015 roku do 10 lipca 2015 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...),
- w okresie od 10 lipca 2015 roku do 18 sierpnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział III cela nr (...),
- w okresie od 18 sierpnia 2015 roku do 25 sierpnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...),
- w okresie od 25 sierpnia 2015 roku do 27 sierpnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział III cela nr (...),
- w okresie od 27 sierpnia 2015 roku do 10 listopada 2015 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...),
- w okresie od 10 listopada 2015 roku do 24 listopada 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...)
- w okresie od 24 listopada 2015 roku do 08 grudnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...),
- w okresie od 08 grudnia 2015 roku do 22 grudnia 2015 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...),
- w okresie od 22 grudnia 2015 roku do 01 marca 2016 roku w pawilonie (...) oddział II cela nr (...)
- od dnia 30 marca 2016 roku w pawilonie (...) oddział I cela nr (...)

(dowód: karta historii rozmieszczenia – k.37-38).

Dotychczas powód był osadzany w wielu celach wieloosobowych. Cela nr (...) w pawilonie (...) ma powierzchnię 13,40 m² i cztery miejsca zakwaterowania. Każda cela mieszkalna w Zakładzie Karnym w S. ma wygrodzony węzeł sanitarny, zapewniający osadzonym warunki zachowania higieny osobistej oraz korzystanie z umywalki i sedesu poza obserwacją współosadzonych. Każda cela jest wyposażona w podstawowe instalacje: wodociągowo-kanalizacyjną z zimną bieżącą i okresowo ciepłą wodą, oświetlenia elektrycznego z gniazdami dostępu dla odbiorników energii elektrycznej, centralnego ogrzewania, wentylacji kanałowej grawitacyjnej i otwierane okna - według wymogów dla pomieszczeń mieszkalnych. Wentylacja cel jest regularnie sprawdzana. Cele dewastowane przez osadzonych, są sukcesywnie remontowane, braki lub usterki usuwane w miarę możliwości i potrzeb. Dla tych prac jest specjalnie zorganizowany zakładowy zespół naprawczy. W przypadku pojawienia się insektów w celi, osadzeni otrzymują doraźnie pułapki feromonowe, a w razie potrzeby jest prowadzona dezynsekcja przez firmę zewnętrzną. W zakresie warunków odbywania kary pozbawienia wolności Zakład Karny w S. podlega nadzorowi sędziego penitencjarnego, a warunków sanitarno-bytowych kontroli powiatowej inspekcji sanitarno-epidemiologicznej. Zakład Karny w S. dysponuje, dla potrzeb osadzonych, biblioteką, systemem bezpłatnej telewizji kablowej z wieloma popularnymi

kanałami dostępu, radiowęzłem i placami sportowymi do gier zespołowych (w sezonie letnim) oraz budynkiem świetlicy centralnej z rozwiniętym systemem kół zainteresowań i programów szkoleniowych oraz turniejów i imprez rozrywkowych, współorganizowane przez fundacje oświatowe, instytucje kulturalne, firmy i osoby prywatne. Udział w zajęciach kulturalno-oświatowych jest dostępny dla wszystkich osadzonych, z ograniczeniem wyłącznie do ilości miejsc i zachowania bezpieczeństwa. Skazani, w tym i powód, mogą korzystać z zezwolenia używania własnej, prywatnej, odzieży i bielizny oraz obuwia, własnego sprzętu audio wideo, w tym z gier komputerowych oraz czajników i grzałek elektrycznych. Dla potrzeb osadzonych jest zorganizowana izba chorych i ambulatorium, są zatrudnieni lekarze ogólni i specjaliści oraz podejmuje się działania profilaktyczne. Osadzonym w Zakładzie Karnym w S. była zapewniona codzienna opieka lekarska i pielęgnarska w tym psychologiczna, (dowód: zeznania świadka T. R. – protokół rozprawy z dnia 14 października 2016 roku – 00:25:25 – 00:35:47 w zw. z k. 49, zeznania świadka D. J.- protokół rozprawy z dnia 14 października 2016 r. 00:21:06-00:25:25 w zw. z k. 49, częściowo zeznania świadka M. G.- protokół rozprawy z dnia 14 października 2016 r. 00:07:08-00:21:06 w zw. z k. 48v-49, częściowo zeznania powoda P. N.- protokół rozprawy z dnia 09 sierpnia 2016 r. 00:02:37-00:12:33 w zw. z k. 23-23v, protokół rozprawy z dnia 13 grudnia 2016 r. 00:03:14-00:07:12 w zw. z k. 63-63v).

Powyższy stan faktyczny, Sąd ustalił w oparciu o materiał dowodowy zebrany w sprawie w postaci zeznań świadków: D. J. i T. R., które to dowody, w zakresie ustalonych wyżej faktów, Sąd uznał za wiarygodne i mające oparcie w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym. Ustalając stan faktyczny, Sąd wziął również pod uwagę częściowo zeznania powoda złożone na okoliczność przebywania w Zakładzie Karnym w S..

Sąd nie dał przy tym wiary zeznaniom powoda oraz zeznaniom świadka M. G. w tej części, w której podali, że w celi, w której przebywali wspólnie w Zakładzie Karnym S. było przeludnienie, w tym, że panowały tam złe warunki sanitarne i było w niej robactwo. Powyższe zeznania nie znajdują potwierdzenia w pozostałym zebranych w sprawie materiale dowodowym. Z zeznań T. R., i D. J. wynika, że wyposażenie cel, warunki sanitarne, wentylacja były zgodne z obowiązującymi przepisami. Powód i świadek M. G. przy tym w sposób subiektywny przedstawiali warunki odbywania kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S., wyolbrzymiając niedogodności związane z odbywaniem kary izolacyjnej. Ponieważ powód nie przedstawił żadnych wiarygodnych dowodów na potwierdzenie podanych przez siebie okoliczności, Sąd uznał, że okoliczności te nie zostały udowodnione, a niewątpliwie na powodzie, jako osobie, która wywodzi skutki prawne z faktów przez siebie podanych, spoczywał ciężar udowodnienia tych okoliczności (art. 6 k.c.). P. N. nie wykazał przy tym, aby w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w pozwanym zakładzie karnym przebywał w celach przeludnionych. Nie przedłożył przede wszystkim decyzji wydanych na podstawie art. 110§2a-2c k.k.w. oraz innych dokumentów potwierdzających fakt przeludnienia. Zatem, w związku z tym, że powód nie przedstawił wiarygodnych dowodów na potwierdzenie podanych przez siebie okoliczności, Sąd uznał, że okoliczności te nie zostały udowodnione. W tym miejscu wskazać należy, że na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego rzeczą Sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też Sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.). Stanowisko takie zawarł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 roku (I CKU 45/96, opubl. OSNC z 1997, z. 6-7, poz. 76). Mając zatem na względzie rządzącą procesem cywilnym zasadę kontradiktoryjności postępowania i nie znajdując podstaw do przeprowadzenia dowodów z urzędu (art. 232 k.p.c.), Sąd rozpoznał niniejszą sprawę, biorąc pod uwagę stan faktyczny ustalony na podstawie powyżej wskazanych dowodów.

Sąd - na podstawie przepisu art. 302 k.p.c. - ograniczył dowód z przesłuchania stron do przesłuchania powoda.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo wniesione przez P. N. podlegało oddaleniu w całości.

Zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji. Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1977 roku, Nr 38, poz. 167 i 169) głoszący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 roku, ratyfikowanej przez Polskę w 1993 roku (Dz. U. z 1993 roku, Nr 61, poz. 284 ze zm.) stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku. Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzające wyżej wskazane zasady na grunt prawa polskiego. Precyzując rodzaj naruszonych dóbr, uzasadniających roszczenie o zadośćuczynienie, dochodzone w niniejszej sprawie, powód przyjął, iż zachowanie pozwanego naruszyło jego dobro osobiste w postaci czci, godności osoby ludzkiej i prawa do prywatności.

Na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie powoda, z tytułu zadośćuczynienia, regulacją wynikającą z art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c., bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do prywatności nie doznałyby istotnego uszczerbku. Jednak zważyć należy, iż na styku praw jednostki a praw zagwarantowanych ogółowi niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie. W przypadku gdy dojdzie do konieczności ograniczenia praw jednostki, ograniczenia te muszą być każdorazowo uznane za niezbędne (konieczne) w demokratycznym państwie prawnym, ze względu na interes bezpieczeństwa publicznego, ochronę porządku prawnego lub prawa i wolności innych osób. Ograniczenia te precyzuje Konstytucja (art. 31 ust. 3 i art. 41 ust. 1), a także przepisy prawa międzynarodowego, które zostały ratyfikowane przez Polskę (w tym art. 9 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych czy art. 5 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności).

Stwierdzić dalej należy, że żadne z dóbr osobistych, także te wskazane przez powoda, nie mają charakteru absolutnego - bezwzględnego. W określonych przypadkach przepisy prawa mogą bowiem przewidywać ich uzasadnione ograniczenie. Do takiego uzasadnionego przypadku zaliczyć należy także stan jakim jest okres odbywania kary pozbawienia wolności. Oczywistym jest, iż już sama istota kary pozbawienia wolności polega na czasowym ograniczeniu wskazanych przez powoda dóbr osobistych. Ograniczenie to jednakże, jak sama nazwa wskazuje, nie ma charakteru całkowitego. Następuje tylko w tym zakresie, w jakim jest to konieczne dla zapewnienia realizacji dobra chronionego przez państwo, i tylko w takim zakresie ograniczenie to można uznać za normalny element kary pozbawienia wolności. W doktrynie podnoszone jest, iż brak jest przepisów rangi międzynarodowej, które regulowałyby ściśle kwestię warunków bytowych osób pozbawionych wolności oraz przepisów, które w sposób konkretny wskazywałyby jakie ściśle określone warunki powinny obowiązywać w zakładach karnych państw sygnatariuszy. Wiele z nich wskazuje natomiast jakie ogólne standardy powinny spełniać pomieszczenia mieszkalne, dostrzegając ich znaczenie dla realizacji celów całości systemu penitencjarnego. Każde z państw, w tym Polska, we własnym zakresie reguluje kwestie bytowe skazanych. Normy te są zmienne, zależne od wypadkowej uwarunkowań kulturowych, społecznych oraz ekonomicznych kraju. Każdorazowo jednak spełniają one przyjęte minima gwarancji

praw jednostki, pomimo ich ograniczenia (vide: N. P., Prawo podmiotowe więźniów do powierzchni mieszkalnej, Państwo i Prawo str. 85).

W Polsce zasady odbywania kary pozbawienia wolności reguluje przede wszystkim ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90 poz. 557) a szczególne znaczenie z punktu widzenia zarzutów podniesionych przez powoda ma art. 110 § 2 k.k.w., w ramach którego ustawodawca zagwarantował, iż w celach mieszkalnych powierzchnia przypadająca na jednego skazanego nie może wynosić mniej niż 3 m², cele muszą być wyposażone w odpowiedni sprzęt zapewniający warunki higieny, dostateczny dopływ świeżego powietrza i odpowiednią temperaturę i oświetlenie. Jedynie w szczególnie uzasadnionych i okresowych wypadkach, art. 248 k.k.w., obowiązujący do 6 grudnia 2009r., przewidywał możliwość ograniczenia wielkości powierzchni celi. Realizując delegację ustawową, z art. 249 § 3 ust. 2 k.k.w., Minister Sprawiedliwości, rozporządzeniem z dnia 17 października 2003 roku (Dz. U. Nr 186 poz. 1820), określił w sposób szczególny warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. W jego ramach uregulował kwestię przyznawanej więźniom odzieży, obuwia, pościeli, środków higieny, konserwacji oraz sprzętu stołowego, jak też normy wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy cel mieszkalnych, miejsc i innych pomieszczeń w zakładach karnych. Rozporządzenie to wraz z powołanym przepisem k.k.w. jest podstawowym aktem prawnym gwarantującym więźniom w Polsce przewidziane przez polskiego ustawodawcę tzw. standardy odbywania kary pozbawienia wolności. Są one sui generis idealnym wzorcem polskiego ustawodawcy, który powinien być każdorazowo zapewniony osobom osadzonym, jako gwarancja zapewnienia pewnej równowagi pomiędzy prawami jednostki a koniecznością ich ograniczenia dla potrzeb ogółu.

Zważyć dalej należy, że samo naruszenie powyższych norm nie może jednak prowadzić do konstatacji, iż doszło do naruszenia konkretnego dobra osobistego, bowiem dobro osobiste, samo w sobie, nie jest wprost powiązane z normą prawną gwarantującą minimalne standardy dla osób odbywających karę pozbawienia wolności. Normy te mają jedynie gwarantować przestrzeganie dóbr osobistych. Ich naruszenie nie musi oznaczać, iż konkretne dobro osobiste rzeczywiście zostało naruszone, niewątpliwie jednak może prowadzić do takiegoż ustalenia in concreto (vide: stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 28 lutego 2007 roku, w sprawie sygn. akt V CSK 431/06 oraz Sądu Apelacyjnego w Gdańsku w wyroku z dnia 26 lutego 2009 roku w sprawie sygn. akt I ACa 21/09, który w uzasadnieniu stwierdził, iż odpowiedzialność na podstawie art. 3 Konwencji w zasadzie nie następuje za samo przebywanie osadzonego w przeludnionej celi).

Z powyższych orzeczeń ale również orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, wynika, iż dla oceny czy nastąpiło naruszenie art. 3 Konwencji konieczne jest kompleksowe zbadanie warunków pobytu skazanego, nie jest wystarczającym natomiast samo stwierdzenie pewnych nieprawidłowości. Dopiero ustalenie, że przeważająca większość elementów składających się na ogół warunków i rygorów pobytu podlega negatywnej kwalifikacji może stanowić o naruszeniu tego przepisu. Ocenie poddać należy więc nie tylko warunki sanitarne, ale również możliwość zachowania prywatności, ilość czasu spędzanego poza celą, możliwość korzystania z zajęć sportowych, możliwość pracy, wiek, stan zdrowia, następstwa psychiczne i fizyczne. Istotne jest również czy traktowanie skazanego uznane za poniżające było zamierzone, czy doszło do negatywnych następstw ewentualnego naruszenia w osobowości i zdrowiu poszkodowanego. Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka kładzie nacisk na obiektywną ocenę przyczyny, skutków i zamiaru, nie zaś subiektywne odczucie dyskomfortu osadzonego. Wskazać również należy, iż dla przyjęcia odpowiedzialności za naruszenie dóbr osobistych zgodnie z art. 24 k.c. konieczne jest łączne zaistnienie 3 przesłanek: bezprawność działania sprawcy, istnienia dobra osobistego podlegającego ochronie i jego naruszenie lub zagrożenie, przy czym pierwsza przesłanka jest objęta domniemaniem prawnym, co oznacza, że powód nie musi jej wykazywać. Pozostałe przesłanki muszą być, zgodnie z ogólną zasadą dowodową wyrażoną w art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c., wykazane przez powoda. Dopiero w przypadku skutecznego wykazania naruszenia dobra osobistego pozwany mógłby zwolnić się z odpowiedzialności poprzez wykazanie, iż jego działanie (zaniechanie) nie miało charakteru bezprawnego – tj. było zgodne z wiążącym go prawem (domniemanie bezprawności działania).

Oceniając materiał dowodowy zaproponowany przez stronę powodową w postaci zeznań świadka M. G. oraz zeznania samego powoda stwierdzić należy, iż powód w sprawie niniejszej nie zaoferował jakiegokolwiek dowodu, który potwierdzałby jego zarzuty zawarte w pozwie, a które odnosiłyby się do okresu odbywania przez niego kary

pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w S.. Powód nie przedłożył bowiem decyzji wydanych na podstawie art. 110§2a-2c k.k.w. oraz innych dokumentów potwierdzających fakt przeludnienia. Poprzestając nawet na samych twierdzeniach powoda zawartych w pozwie nie można wywnioskować, ażeby norma powierzchniowa przewidziana na jednego osadzonego wynosząca co najmniej 3 m² została przekroczona. Ponadto w tym okresie co jest faktem znanym Sądowi z urzędu, zjawisko przeludnienia w pozwanej jednostce nie występowało. Potwierdzają zeznania świadka D. J., będącej kierownikiem D. P. w Zakładzie Karnym w S., która podała że w latach 2014-2016 nie była wydawana żadna decyzja o warunkach przeludnienia w celach. Kwestionowaną przez powoda ocenę warunków bytowych i sanitarnych Sąd dokonał w kontekście obowiązujących norm prawnych, które regulują funkcjonowanie zakładów karnych, a które to normy zdaniem Sądu nie zostały tutaj przekroczone. Powód P. N. nie wykazał, aby przebywał w celach, w których niezachowane były odpowiednie standardy. Powód winien wskazać i udowodnić jakie konkretnie jego dobro osobiste zostało naruszone działaniem pozwanego i na czym to naruszenie polegało. Tymczasem powód wskazał, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych między innymi przez to, iż był zły stan ogólny cel, była wilgoć i robactwo. Na poparcie tego stanowiska wskazał bardzo ogólne fakty. Również zeznający świadek M. G., zawnioskowany przez powoda, nie doprecyzował tych okoliczności. Powód winien był wykazać w jakich swoich odczuciach, ewentualnie konkretnie przewidzianych dobrach osobistych został dotknięty zachowaniem sprawcy i na czym polegało naruszenie jego sfery przeżyć, nie każdy bowiem przypadek osadzenia w celi o obniżonym standardzie, stanowi naruszenie dobra osobistego skazanego. Zatem nawet gdyby przyjąć, iż powód przebywał w pewnym okresie w celi o złych warunkach bytowych, to zdaniem Sądu nie jest to wystarczające do uznania, iż doszło do naruszenia jego godności czy prawa do prywatności. Zatem nie może on domagać się skutecznej ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. i żądania zadośćuczynienia. Powód poza bardzo ogólnikowymi twierdzeniami na temat stopnia naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwanego nie powołał ani konkretnych okoliczności ani konkretnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie skutków umieszczenia go w celach o obniżonym standardzie, konkretnego wpływu tegoż osadzenia na jego psychikę, samopoczucie, osobowość. Dowody osobowe, czyli zawnioskowany świadek, oraz dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony nie dostarczyły danych pozwalających dookreślić czy powód faktycznie był osadzony w takich celach i czy w związku z tym rzeczywiście przeżywał stres, cierpienia, napięcie głębsze i bardziej dolegliwe, niż związane z samym faktem izolacji od środowiska zewnętrznego i odbywaniem kary. Wobec powyższego uzasadnionym jest stwierdzenie, że powód ani nie powołał się, ani nie wykazał, iż jego dobra osobiste zostały naruszone działaniami, które można by uznać ze indywidualnie skierowaną przeciwko niemu represję ze strony pozwanego. Powód w pozwie opisał sytuacje, które w takim samym stopniu dotyczyły innych osadzonych. Nadto z materiału dowodowego zebranego w sprawie w postaci zeznań T. R. wynika, że cele w których przebywał powód wyposażone były w podstawowy sprzęt kwaterekowy w odpowiedniej ilości, tj. w łóżka do spania oddzielne dla każdego osadzonego, szafki, taborety i stoły. Osadzeni otrzymywali co miesiąc środki higieniczne i środki czystości. W celach przy tym wydzielone były kąpiki sanitarne.

Odnosząc się do faktu zawilgocenia cel, wskazać należy, że jest faktem powszechnie znanym, że nielegalne kąpiele jakie w celach urządzają osadzeni przy pomocy miednic plastikowych do prania ręcznego (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17.10.2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych, Zał. Nr 3, tab. 1 miednice plastikowe do prania ręcznego wydaje się 1 na (...) osadzonych) są główną przyczyną zawilgocenia i zagrzybienia cel, co z kolei prowokuje ich do składnia pozwów o umieszczeniu ich w złych warunkach bytowych. Powyższe potwierdzili sam powód (k. 23) oraz świadek M. G., którzy podali, że pomimo iż wiedzieli o zakazie to jednak prali w celach (k. 48v) swoje ubrania i następnie je suszyli. Jak wynika z zeznań T. R. kierownika działu kwatermistrzowskiego pozwanej cele podlegają regularnym remontom. Na marginesie zwrócić w tym miejscu należy uwagę na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2012 roku (IV CSK 473/11), zgodnie z treścią którego nie narusza godności skazanego przebywanie przez okres 3 miesięcy w celi zagrzybionej, wymagającej remontu i nie odpowiadającej standardom estetycznym i użytkowym, wynikające z ogólnej trudnej sytuacji materialnej zakładu karnego, obejmującej wiele osób odbywających karę pozbawienia wolności.

W tym miejscu wskazać trzeba, iż przy rozpoznawaniu przedmiotowej sprawy nie można abstrahować od realiów społeczno - gospodarczych panujących w Polsce. Zdaniem Sądu chociażby sytuacja służby zdrowia, osób hospitalizowanych, czy dzieci przebywających w palcówkach opiekuńczo - wychowawczych jest często pod względem

bytowym dużo gorsza niż więźniów, którzy przecież znaleźli się w tym, a nie innym miejscu na skutek popełnienia przestępstw. Podobnie sytuacja lokalowa wielu rodzin w Polsce, zajmujących mieszkania komunalne czy socjalne jest gorsza pod względem zarówno metrażu, stanu technicznego budynków czy dostępu do mediów od tej opisywanej przez powoda.

Uwzględniając powyższe wskazać należy, że powód przebywając w Zakładzie Karnym w S. miał zapewnione godne warunki. Za gołosłowne uznać należy przy tym jego zarzuty odnośnie braku wentylacji. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie jednoznacznie wynika, iż osadzeni mają zapewniony dostęp do świeżego powietrza i światła dziennego dzięki oknom z możliwością otwierania. W celach znajduje się też wentylacja grawitacyjna. Nadto powód nie wykazał, że u pozwanego nie zwalczano robactwa, ani też że nie otrzymywał należnych mu środków higienicznych, a niewątpliwie to na powodzie ciążył obowiązek udowodnienia takich okoliczności.

Nadto wbrew twierdzeniom powoda w sprawie ustalono, iż skazani mają zapewnioną właściwą opiekę zdrowotną. Powód podczas pobytu w Zakładzie Karnym sam przyznał, iż korzystał z pomocy medycznej. Powód nie udowodnił przy tym by Zakład Karny kiedykolwiek odmówił mu opieki lekarskiej lub by którekolwiek ze schorzeń na które cierpiał, czy też cierpi obecnie, było związane z warunkami pozbawienia wolności. Nie wykazał przy tym, aby był nieprawidłowo leczony lub miał ograniczony dostęp do opieki medycznej. Analizując uzasadnienie pozwu oraz wypowiedzi powoda na rozprawach w dniach 09 sierpnia 2016 roku oraz 13 grudnia 2016 r. stwierdzić należy, iż powód poza bardzo ogólnikowymi twierdzeniami na temat stopnia naruszenia jego dóbr osobistych przez pozwanego nie powołał ani konkretnych okoliczności ani konkretnych dowodów na fakty mogące stanowić przesłankę do szczegółowych ustaleń w przedmiocie złych warunków odbywania przez niego kary pozbawienia wolności, konkretnego wpływu tegoż osadzenia na jego psychikę, samopoczucie, osobowość. Wobec powyższego uzasadnionym jest stwierdzenie, że powód ani nie powołał się, ani nie wykazał, iż jego dobra osobiste zostały naruszone działaniami, które można by uznać ze indywidualnie skierowaną przeciwko niemu represję ze strony pozwanego. Podsumowując nie można uznać warunków panujących w Zakładzie Karnym w S. za nieludzkie, czy też poniżające, w rezultacie za niezasadny należy uznać zarzut powoda o naruszeniu art. 3 Konwencji o Ochronie Prawa Człowieka i Podstawowych Wolności. Z tych wszystkich względów należało powództwo w całości oddalić.

O kosztach procesu orzeczono wobec powoda na podstawie art. 102 k.p.c. Ogólną zasadą rządzącą orzeczeniem o kosztach jest tzw. odpowiedzialność za wynik procesu, którą wprowadza art. 98 § 1 k.p.c. Oznacza ona, iż strona która przegrała spór zobowiązana jest zwrócić stronie przeciwnej koszty niezbędne do celowego dochodzenia jej praw. Kryteria zaliczania kosztów procesu do niezbędnych wprowadza § 2 i 3 tegoż przepisu. Kodeks postępowania cywilnego przewiduje jednak w art. 102 możliwość odstąpienia od zasady wprowadzonej w art. 98, dotyczy to jednak tylko wypadków szczególnie uzasadnionych. Przepis ten urzeczywistnia zasadę słuszności i jako wyjątkowy nie podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu, który – uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości, które jednak nie może być dowolne i winno być uzasadnione w sposób umożliwiający jego weryfikowalność w postępowaniu zażaleniowym. Zastosowanie przepisu art. 102 k.p.c. nie wymaga osobnego wniosku od strony przegrywającej. Do kręgu okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek z art. 102 k.p.c. należą zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i będące „na zewnątrz” procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego i sytuacji życiowej strony (vide: Komentarz do kodeksu postępowania cywilnego, pod redakcją T. Erecińskiego, Wyd. Prawnicze, Warszawa 1997, s. 196). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (vide: post. SN z 14.1.1974 r., II CZ 223/73, niepubl.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego do kręgu tych okoliczności zalicza się m.in. wyjątkowo ciężką sytuację strony przegrywającej (vide: wyrok SN z 17 listopada 1972 r., I PR 423/72, OSNC 1973, Nr 7-8, poz. 138). W niniejszej sprawie, zdaniem Sądu, po stronie powoda zachodzą „szczególnie uzasadnione” przesłanki, usprawiedliwiające zastosowanie art. 102 k.p.c. gdyż ze złożonego oświadczenia wynika, iż nie posiada żadnego majątku ani żadnych dochodów. W tych okolicznościach Sąd zasądził od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu na rzecz adw. E. P. kwotę 295,00 zł, w tym podatek od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej ustanowionej dla powoda z urzędu.